

ZABYTKOWE
**PAŁACE
DWORY**

... i inne obiekty

**POWIATU
KOSZALIŃSKIEGO**

2019

**ZABYTKOWE
PAŁACE
DWORY**
... i inne obiekty

**POWIATU
KOSZALIŃSKIEGO**
2019

PODZIĘKOWANIA

Wydawca dziękuje właścicielom
i zarządom obiektów za okazaną życzliwość,
pomoc i udostępnienie zabytków
na potrzeby utworzenia zbioru
informacji o pałacach, dworach i innych obiektach
znajdujących się na terenie
powiatu koszalińskiego

Życzymy miłej lektury
i zapraszamy do zwiedzania
zabytkowych obiektów
powiatu koszalińskiego

Powiat Koszaliński

Powiat Koszaliński

Archiwum Państwowe
w Koszalinie

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W KOSZALINIE

Wojewódzki Urząd
Ochrony Zabytków
w Szczecinie

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Szczecinie

Koszalińska
Biblioteka Publiczna

KOSZALIŃSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

WYDAWCA

Powiat Koszaliński
ul. Raławicka 13
75-620 Koszalin
tel. 94 71 40 100

REDAKCJA

Agnieszka Kulesza
Jerzy Banasiak

ZDJĘCIA

Robert Machowicz

OPISY/TEKSTY

Krzysztof Jedynek

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Vidoque graphic design atelier
Mariusz Król

DRUK

Zakład Poligraficzny „Polimer”
Marek Malawski, Jolanta Malawska
Koszalin

ISBN 978-83-946479-7-1

Koszalin, 2019 rok

SPIS TREŚCI

GMINA
BĘDZINO
strony 6-23

Dworek s. 7
Kładno s. 10
Strzepowo s. 14

Pleśna s. 16

Miłogoszcz s. 17
Mścice s. 18
Śmiechów s. 22

GMINA
BIESIEKIERZ
strony 24-49

Biesiekierz s. 25
Kraśnik Koszaliński s. 28
Nosowo s. 32
Nowe Bielice s. 38
Parsowo s. 42

Warnino s. 48

GMINA
BOBOLICE
strony 50-61

Cybulino s. 51

Bożniewice s. 54
Dargiń s. 56

Krępa s. 60

GMINA
MANOWO
strony 62-71

Kopanino s. 63
Policko s. 66

Policko s. 70

GMINA
MIELNO
strony 72-79

Gąski s. 73
Mielno s. 76
Sarbinowo s. 78

GMINA
POLANÓW
strony 80-105

Cetuń s. 81
Naclaw s. 86
Wielin s. 90

Komorowo s. 94

Krąg s. 96
Polanów s. 102, 104

GMINA
SIANÓW
strony 106-109

Osieki s. 107

GMINA
ŚWIESZYNO
strony 110-118

Strzekęcino s. 111

Strzekęcino s. 116

Dwory, pałace i inne obiekty
znajdujące się na terenie powiatu koszalińskiego
według spisu obiektów Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków

DWOREK

INNE

DWOREK

PAŁAC

DWOREK

INNE

GMINA SIANÓW

Sianów

GMINA MANOWO

Manowo

GMINA POLANÓW

Polanów

GMINA BOBOLICE

Bobolice

Policko

Naclaw

Komorowo

Kraż

Wielin

Cetuń

Kopanino

Krępa

Dargiń

Bożniewice

Cybulino

INNE

DWOREK

DWOREK

PAŁAC

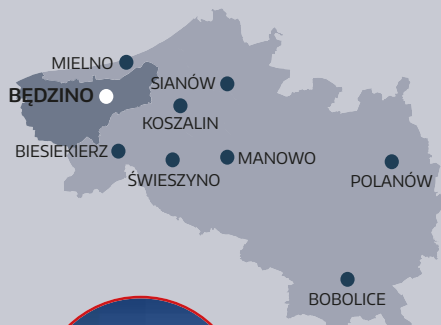
PAŁAC

DWOREK

PAŁAC

INNE

INNE

GMINA BĘDZINO

Dworek
Kładno
Strzepowo
Śmiechów

Pleśna

Miłogoszcz
Mścice

Pałac w Dworku powstał pod koniec XIX wieku, jego fundatorem był ówczesny właściciel majątku F. von Blankenburg. Eklektyczny obiekt był częścią dawnego zespołu folwarcznego, otoczony od północy parkiem krajobrazowym ze stawem, a od frontu ogrodem i kolistym klombem. Historyczne wyposażenie pałacu zachowało się w szczątkowej formie, m.in. piec kaflowy z dekoracjami barokowymi albo drzwi wewnętrzne. Przechodził wiele remontów i zmian układu pomieszczeń, szczególnie po wojnie, dostosowujących go do zapotrzebowania użytkowników. Po wojnie zajęty przez wojska radzieckie, następnie przekazany PGR. Od 1953 r. mieścił się tu Instytut Sadownictwa, który zaadoptował pomieszczenia na biura i mieszkania. Od 1998 r. w rękach prywatnych. Niedostępny dla turystów.

DWOREK

pałac

Gmina Będzino

nr rejestru zabytków 955

KŁADNO

pałac

Gmina Będzino
nr rejestru zabytków 956

Na zachodniej granicy powiatu znajduje się mała miejscowość Kładno, a w jej centrum zespół rezydencjonalny składający się z klasycystycznego dworu oraz oficyny. Pałac został wzniesiony w I ćw. XIX wieku przez ówczesnych właścicieli - rodzinę Moeck, w końcu XIX wieku nastąpiła jego rozbudowa, której fundatorem była rodzina von Blankenburg, ostatecznie zarządzająca nim do 1945 r. Pierwotny obiekt założony był na planie prostokąta, następnie rozbudowano go o łącznik i skrzydło. Do pałacu należy park założony w XIX w. w stylu krajobrazowym. Z budynków dworskich zachowała się stajnia i rozproszone budynki inwentarskie. Na jednym z nich, wybudowanym w 1902 r., zobaczymy chorągiewkę z rolniczą sceną: rolnika z psem oraz dwiema sztukami bydła. Po 1945 r. majątek przejęty został przez PGR, który zaadoptował pomieszczenia w nim na mieszkania, biura oraz świetlicę. Współcześnie, podupadający pałacyk dzierżawi prywatne przedsiębiorstwo, a sam obiekt nie jest dostępny do zwiedzania.

STRZEPOWO

pałac

Gmina Będzino
nr rejestru zabytków 425

Eklektyczny pałac wzniesiony z inicjatywy właścicieli, rodziny von Blankenburg, w połowie XIX wieku. W 2011 r. rozpoczęto remont, jednak prace nie zostały zakończone. Obecnie ruina wśród gęstniejących zarośli i chwastów. Teren pałacu otoczony płotem z siatki. Nie nadaje się do zwiedzania.

PLEŚNA

dwór

Gmina Będzino

nr rejestru zabytków 957

Wypoczywając nad morzem w pasie między Ustroniem Morskim a Gąskami, nie sposób nie zajechać do małej nadmorskiej miejscowości Pleśna. Znajdziemy tu wyjątkową atrakcję, dwór z końca XIX wieku. Budynek założony na planie zwartego prostokąta, jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Na uwagę zasługuje ryzalit w elewacji frontowej. Wnętrze zachowane z pierwotnym układem, przekształceniu uległy zewnętrzne ściany elewacji. Zachowała się pierwotna forma stolarki schodów. Do dworu należy również park o powierzchni około 2 hektarów założony w XIX wieku w stylu krajobrazowym. Główna droga wjazdowa do majątku obsadzona jest szpalerem sosny górskiej, odnajdziemy tu również grupy świerków pospolitych, mahonii pospolitej czy róży rdzawej. Historia majątku jest związana z rodziną von Damnitz, która zarządzała podzielonym lennem ówczesnej Pleushagen. Od 1884 r. majątek przeszedł w posiadanie rodziny von Blanckenburg z pobliskiego Kładna, w której rękach pozostał do 1945 r. Ciekawostką jest, że w tym majątku w roku 1803 urodził się pruski feldmarszałek i minister wojny i premier Prus, Albrecht Theodor Emil von Roon. Zawieruchę wojenną przetrwał bez większego uszczerbku, w kolejnych latach użytkowany jako szkoła i mieszkania służbowe dla pracowników PGR-u. W latach 70-tych przeprowadzono w nim generalny remont, w związku z przystosowaniem dworu do funkcji ośrodka wypoczynkowego.

Kuźnia stanowiła bardzo ważny element każdego zespołu folwarcznego. Kowal potrafił naprawić koło, podkuć konia, wykonać narzędzia rolnicze, potrafił również leczyć i wykonywać bogato zdobione wyroby kowalskie. Kuźnia w Małogoszczu pochodzi z końca XIX w., jest to skromny budynek wybudowany w stylu neogotyckim. Położony jest w centrum zespołu folwarcznego, na który składały się oprócz domów mieszkalnych, stodoł i obór, również pałacyk, stajnie, park i stawy. Dziś, wiele z tych obiektów nie istnieje, gdzieś możemy dostrzec tylko zarys kompozycji parku. Obecnie kuźnia jest użytkowana jako dom mieszkalny.

MIŁOGOSZCZ

kuźnia

Gmina Będzino
nr rejestru zabytków 1180

MŚCICE

chałupa, ul. Bałtycka
Gmina Będzino
nr rejestru zabytków 336

Jeśli zapagniemy odnaleźć ten obiekt w Mścicach, spotka nas zawód. Mieszkańcy będą pamiętać o tym, że taka chałupa stała, ale też przekażą, że została przeniesiona. Gdzie? Do nieodległego Policka. Tam należy szukać szachulcowej chałupy z połowy XIX w. Niegdyś strasząca swoim wyglądem, odzyskała w nowym miejscu swój dawny blask. Położona jest przy rozjeździe dróg leśnych między Maszkowem a Polickiem, pięknie wkomponowana w morenowy krajobraz, połączyła się z sąsiadującym niedaleko dworem.

ŚMIECHÓW

willa

Gmina Będzino
nr rejestru zabytków 1178

Śmiechów to mała wieś położona pomiędzy Borkowicami a Kładnem. Oprócz bardzo interesującego średniowiecznego kościołka z XIII w., znajduje się tu również niewielka secesyjna willa z początków XX w. Jest to obiekt niezwykle i wyjątkowy ze względu na stylistykę secesyjną, praktycznie nieobecną w architekturze wiejskiej na Pomorzu Zachodnim. Budynek posiada uroczą dekorację elewacji frontowej w motywy roślinne i geometryczne, bardzo ciekawy jest stylizowany medalion umieszczony nad wejściem głównym. Przypomina on fantazyjnie ukształtowaną tarczę herbową, w polu której zamiast motywu heraldycznego widnieje robotnik z kosą. Dwór założony został na planie prostokąta, uwagę zwraca usytuowane od zachodu wejście poprzedzone okazałymi schodami z tarasem, oraz zdobiona stolarka okienna. Fundatorem obiektu była zapewne rodzina Friedländer, która zarządzała majątkiem w latach 20-tych i 30-tych. Po wojnie obiekt upaństwowiono, a współcześnie znajduje się w rękach prywatnych.

GMINA BIESIEKIERZ

Biesiekierz
Kraśnik Koszaliński
Nosowo
Nowe Bielice
Parsowo

Warnino

Pałac w Biesiekierzu znajduje się tuż przy drodze Szczecin – Gdańsk, można go łatwo ominąć, ponieważ ukryty jest za długim budynkiem gospodarczym oraz skupiającym wzrok Pomnikiem Ziemniaka. Ciekawa, nieregularna budowla założona na planie litery L, została wybudowana w 1907 r., o czym informuje chorągiewka na wieży pałacu. Obiekt jest przykładem eklektycznej architektury o elementach secesyjnych (klatka schodowa oraz forma i stolarka okien). Do pałacu należał również kompleks budynków gospodarczych oraz park krajobrazowy. Ostatnim właścicielem okazałego pałacu był Edward graf von Hertzberg. Po wojnie majątkiem gospodarował PGR, zajmując pałac na biura, świetlice oraz mieszkania dla pracowników. Od 1970 r. mieściła się w nim Stacja Hodowli Roślin. Współcześnie remontowany znajduje się w rękach prywatnych.

BIESIEKIERZ

pałac

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 1200

KRAŚNIK KOSZALIŃSKI

pałac

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 600

W małej wsi na Równinie Białogardzkiej znajduje się skromny neoklasycystyczny dwukondygnacyjny pałacyk, wybudowany w połowie XIX w. przez ród von Kameke. Budynek znajduje się w centrum zespołu pałacowo-folwarcznego, od którego odgradzony jest owalnym gazonem. We wnętrzach pałacu zachowała się część dawnego wyposażenia, między innymi majolikowe i kafłowe piece oraz stiukowe plafony. Za plecami pałacu znajduje się park krajobrazowy z przełomu XVIII i XIX wieku. Po zakończeniu wojny pałac przejęty przez PGR, następnie przez Stację Hodowli Roślin. Obecnie znajdują się w nim prywatne mieszkania.

NOSOWO

pałac

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 932

Ukryty pośród drzew i odgradzony od ruchliwej szosy meandrującą rzeką Radwią, pałac w Nosowie jest prawdziwą perełką naszego regionu. Ten eklektyczny obiekt, do którego wkomponowano neorenesansowe elementy, został wzniesiony w końcu XIX wieku przez ostatniego z właścicieli barona von Springera. Istotne jest, że bryła budynku nie była przebudowywana, również wewnątrz pałacu zachowało się wiele z jego wyposażenia. Na szczególną uwagę zasługują wspaniale zrekonstruowane sztukaterie, oryginalnie zdobiona stolarka okienna czy piece z kafli holenderskich przedstawiające sceny myśliwskie i dworskie. Cały pałac jest malowniczo wkomponowany w park w stylu angielskim z końca XVIII w. Pomimo bliskości ważnej drogi Szczecin – Gdańsk, jest swoistym cichym zakątkiem, licznie odwiedzanym przez turystów oraz miejscem wielu zorganizowanych imprez m.in. wesel.

NOWE BIELICE

pałac

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 386

Tuż za Koszalinem, w miejscowości Nowe Bielice, zlokalizowany jest duży XVIII w., klasycystyczny pałac, wybudowany dla ówczesnych właścicieli rodziny von Schmeling. Budynek na planie prostokąta z ryzalitami bocznymi, półkolistym portykiem kolumnowym od frontu oraz tarasem od ogrodu. W latach 1863 - 1870 przeszedł przebudowę. Do pałacu przylega 3 hektarowy park krajobrazowy założony na przełomie XVIII i XIX w. Po wojnie uległ dewastacji, następnie przejęty przez spółdzielnię rolniczą, w latach 1958 - 1960 pałac odremontowano adaptując go na potrzeby Domu Pomocy Społecznej, który użytkuje obiekt do dziś. Z powodu burzliwej przeszłości oraz licznych przebudów, wewnątrz nie zachowało się nic z oryginalnego wystroju architektonicznego.

PARSOWO

pałac

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 440

Jeden z najokazalszych obiektów tej części powiatu, pałac pomorskiego rodu von Gerlach, położony jest w centrum starej, mającej rodowód średniowieczny wsi. Otoczony murem, z kolistym podjazdem, jest urokliwie wkomponowany w duży i zadbane, 13 hektarowy park. Centralną część pałacu została wybudowana w 1782 r. przez ówczesnego właściciela Ludwika Augusta Wilhelma von Gerlach. W XIX w. dobudowano skrzydła północne i południowe. Na elewacji występują liczne zdobienia, na uwagę zasługują kartusze herbowe z herbem rodziny Gerlach. We wnętrzach pałacu znajdują się zachowane elementy wyposażenia: boazeria, kominki, czy sztukateria z motywami roślinnymi. Spacerując alejkami parku, w jego północnej części znajdziemy neogotycki kościółek z końca XIX wieku. Wiosną 1945 r. do pałacu wkroczyli Rosjanie, którzy zniszczyli praktycznie całe wyposażenie, nie zachowała się również wspaniała biblioteka licząca podobno 4000 woluminów, została zrzucana do dołów i spalona. W kolejnych latach podupadający obiekt przechodził w posiadanie PGR-u i SHR-u. Już w latach 50-tych, wyprowadzono wszystkich mieszkańców, zostawiając pałac w ruinie. Następne lata nie przynosiły ratunku dla tego obiektu, dopiero na przełomie lat 70-tych i 80-tych, władze samorządowe przeprowadziły kompleksowy remont pałacu, dostosowując go do roli Domu Pomocy Społecznej, który funkcjonuje do dnia dzisiejszego.

Der
Oberlandesgerichtsrath
Ludwig August Wilhelm
von Gerlach
ward geboren d. 27 Aug.
starb d. 4 Decemb. 1807
Aus inniger Liebe Dank
und Verehrung errichteten
dieses Denkmal
seine Kinder
Carl Heinrich von Gerlach
Henriette Adelheit von Gerlach
geb. 1797

WARNINO

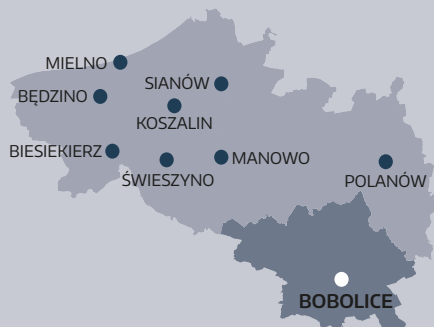
dwór

Gmina Biesiekierz
nr rejestru zabytków 395

Około sześciu kilometrów na północ od zjazdu z DK 6 na Białogard, odnajdziemy wieś Warnino. W jej samym sercu ukaże nam się duży 4,5 hektarowy park krajobrazowy o cechach ogrodu arkadyjskiego wraz z dworem założonym na planie prostokąta z piętrowym ganek od frontu. Od lat 70-tych mieści tu się ośrodek szkolno-wychowawczy. Dwór pochodzi z przełomu XVIII i XIX wieku, a na początku XX wieku nadbudowano ganek od frontu oraz werandę od strony ogrodowej. W latach 20-tych XX wieku dobudowano jeszcze jednokondygnacyjny ganek. W ciągu swojej historii przechodził na przemian w posiadanie pomorskich rodzin von Heidebreck oraz von Kameke. W jego wnętrzu znajdziemy oryginalną boazerię w sieni oraz reprezentacyjną klatkę schodową wraz z kominkiem. Ze względu na swoje obecne przeznaczenie (funkcjonujący od 1978 r. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy), zwiedzanie dworu jest ograniczone. Warto jednak zatrzymać się w podróży na chwilę i zapoznać się z jego historią i architekturą. Dwór w Warninie znajduje się na rowerowym Szlaku Pałaców.

GMINA BOBOLICE

Dwór w małej wsi Cybulino ukryty jest w głębi pozostałości budynków gospodarczych, dużego ceglanego magazynu, kuźni, warsztatu i stodoły. Otoczony jest parkiem, gdzie w jego południowo-wschodniej części znajdziemy małą kapliczkę dawnych właścicieli. Założona na planie 8-boku i konstrukcji szachulcowej, urokliwie komponuje się z otaczającym ją starodrzewem. Pałac został założony w końcu XIX w., prawdopodobnie na miejscu starszego XVII w. dworu. Jego budowa jest związana z rodziną von Hellerman, a cały majątek wielokrotnie zmieniał swoich właścicieli. Wojnę przetrwał bez większych zniszczeń, jak wiele obiektów tego typu, został przejęty PGR i zamieniony na biura i mieszkania służbowe. Nie zachowało się jednak jego wyposażenie, z detali o wartości historycznej pozostały tylko elementy detali na elewacjach, oraz stolarka okienna i drzwiowa. Współcześnie wyremontowany, ma spełniać rolę bazy hotelowej.

CYBULINO

pałac

Gmina Bobolice

nr rejestru zabytków 963

BOŻNIEWICE

dwór

Gmina Bobolice
nr rejestru zabytków 962

We wsi znajdującej się 11 km na południe od Rosnowa natrafimy na dwór położony pośród gęstego, dumnego drzewostanu. W 1800 r. majątek Hufenberg został zakupiony przez Joachima Carla von Wenden, który w tym czasie zakłada również folwarki w Darzewie i Kopaninie. Następni właściciele, rodzina Holtz, po zakupieniu majątku przebudowują go około 1905 r., likwidując skrzydła flankujące fasadę, wydłużając elewację w kierunku wschodnim oraz dostawiając od strony wschodniej niski aneks, mieszczący boczne wejście. Kryzys okresu Wielkiej Wojny zmusza rodzinę Holtz do sprzedaży dworu, który zmienia kolejnych właścicieli, aż do 1920 r. kiedy właścicielem zostaje Carl Raddatz. Jest on zarazem ostatnim zarządcą majątku, który pozostał w jego rękach do 1945 r. Po wojnie, w budynku mieściły się biura i mieszkania pracownicze PGR Bożniewice. Wraz z przemianami ustrojowymi po 1990 r. i rozwiązaniem PGR-ów, dwór w 2002 r. znalazł się ponownie w rękach prywatnych. Współcześnie, obiekt jest zadbane i stanowi cel wielu wycieczek turystów.

Dwór został wybudowany w połowie XIX w. na planie zwanego prostokąta o symetrycznej formie. Do wzniesienia dworu wykorzystano fundamenty wcześniejszego budynku z zachowanymi piwnicami. Kolejne przebudowy nastąpiły w I poł. XX wieku, wraz ze zmieniającymi się właścicielami.

DARGIŃ

dwór

Gmina Bobolice
nr rejestru zabytków 968

Na drodze pomiędzy Bożniewicami a Krępą znajduje się stara, mająca późnośredniowieczne korzenie, wioska Dargiń. Jej historia związana jest z znanymi rodami pomorskimi von Kleist i von Bonin, jednak współcześnie znany nam dwór łączymy z Joachimem Carlem von Wenden, który zakupił majątek i był jego właścicielem do 1945 r. Zawieruchę II Wojny Światowej przetrwał bez większych zniszczeń. W okresie PRL-u, mieściły się w nim mieszkania służbowe dla pracowników pobliskiego PGR-u. Współcześnie jest użytkowany przez dwóch właścicieli.

Bryła dworu to zwarty, wydłużony, prostokąt. Zastanawiać może fakt, dlaczego tak skromny dwór posiada duży park krajobrazowy, zdradzający barokowe kompozycje, oraz staw z wysepką. Może to świadczyć o posadowieniu budowy w miejscu wcześniejszego, starszego dworu. Z powodu licznych przebudów w latach 70-tych oraz kilkuletnich zaniedbań, współcześnie trudno dostrzec w jego dzisiejszej, skromnej formie, dawne czasy szlacheckich właścicieli. Jest jednak ciekawym obiektem, zasługującym na uwagę regionalnych poszukiwaczy historii.

KRĘPA

most kolejowy

Gmina Bobolice

nr rejestru zabytków 50

Most kolejki wąskotorowej na rzeczce Bielicy, został wybudowany w ramach rozbudowy połączenia Koszalin - Białogard, o czym świadczy rok „1905” na moście. Za budowę konstrukcji odpowiadała szczecińska firma Grabower Cementstein Fabrik „Comet” G.m.b.H. Most w Krępie jest jednym z 14 żelbetowych mostów, które wybudowano na liniach Koszalińskiej Kolei Wąskotorowej. Oprócz braku metalowych poręczy oraz torów, do dziś stoi w dobrym stanie nad przepływającą pod nim bystrą rzeczką. Okoliczni sąsiedzi mostu, opowiadają, że mimo niedziałającej już od 18 lat linii kolejowej, w trakcie letnich upalnych gwiazdzistych nocy, słychać w oddali gwizdek lokomotywy oraz widać spływające po filarach mostu kłęby pary wjeżdżającego nań parowozu.

GMINA MANOWO

Kopanino
Policko

Policko

Lasy powiatu koszalińskiego oprócz bogactwa w dziką zwierzynę i wszelkie odmiany grzybów, skrywają również inne zaskakujące tajemnice. Około kilometra za Mostowem, na krajowej 11 w kierunku na Bobolice, po prawej stronie, zobaczymy skręt do wsi Kopanino. Jadąc drogą z płyt betonowych dojedziemy do osady leśnej skrywającej jeden z najciekawszych dworów myśliwskich naszego regionu. Wzniesiony w II połowie XIX wieku, służył przez wiele lat leśnikom. Dopiero na przełomie XX i XXI wieku stał się własnością prywatną. Kiedy zatrzymamy się na chwilę przy drewnianym ogrodzeniu, pomiędzy dwoma starymi klonami, dostrzeżemy, jaki wspaniały dwór skrywa Puszcza Koszalińska. Budynek jest założony na planie zwartego prostokąta, z ryzalitem na frontowej fasadzie oraz niewielkim parkiem naturalnie komponującym się z otaczającym go lasem.

W jego frontową fasadę malowniczo wplótł się bluszcz, otaczając dwór niczym zielonym kożuchem. Warto zbroczyć na kwadrans z ruchliwej i hałaśliwej drogi, aby znaleźć się w obliczu takiego skarbu.

KOPANINO

dwór

Gmina Manowo
nr rejestru zabytków 1252

POLICKO

dwór

Gmina Manowo
nr rejestru zabytków 1242

W odległości ok. 12 km na zachód od Koszalina, znajduje się mała wieś Policko. Można tam dojechać samochodem od Maszkowa lub od Wyszecborza, ale najatrakcyjniejszym środkiem lokomocji wydaje się rower. Policko jest punktem gdzie spotykają się trzy szlaki rowerowe: czerwony – Szlak morenowej przełęczy, czarny – Trasa rowerowa nr 3 gminy Sianów oraz żółty – Trakt Rybogryfa. Turysta rowerowy odnajdzie tu przyjemność z jazdy po morenowych wzgórzach pośród lasów bukowo-dębowych. Jeśli w trakcie podróży zapagniemy przemocować, gościny użyć nam dwór, w którym obecni właściciele prowadzą agroturystykę. Historia tego uroczonego miejsca sięga połowy XIX wieku, kiedy w 1853 r. ówczesny właściciel von Unruh wybudował tu neoklasycystyczny dwór. Rozwój małej pomorskiej wsi przypadł na ostatnie dwie dekady XIX wieku, w tym też można upatrywać zainteresowania i zakupu majątku z dworem przez rodzinę von Kamecke. Nowi właściciele postanowili kontynuować rozwój wsi, stawiając na hodowlę koni, bydła i trzody chlewnej. Następni właściciele, którzy na początku XX w. przejęli folwark, wybudowali w nim gorzelnię. Okres zmian właścicieli majątku trwał do lat 30-tych ubiegłego wieku, kiedy to jego ostatnim nabywcą został Carl Mecke. Parterowy dwór z dwuspadowym dachem i nawiązującym do klasycystycznej architektury kolumnowym portykiem od frontu jest urokliwie wkomponowany w granicę pomiędzy lasem a zielonymi morenowymi wzgórzami.

POLICKO

budynek folwarczny
Gmina Manowo
nr rejestru zabytków 125/1

Zabytkowy budynek inwentarski, prawdopodobnie obora, jest częścią zespołu pałacowo-folwarcznego w Policku. Powstał około I połowy XIX w., wraz z rozbudową wsi i rozwojem całego folwarku. Budynek gospodarczy zamyka płn.-zach. dłuższy bok podwórza całego zespołu. Szachulcowy obiekt został założony na planie prostokąta, jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem.

(Opis również na stronie 20)

GMINA MIELNO

Gąski
Mielno
Sarbinowo

Wskazuje drogę, ostrzega i jest źródłem nadziei, mowa oczywiście o latarni morskiej, w tym przypadku stojącej w Gąskach. Budowę rozpoczęto w 1876 r., natomiast swoją pracę rozpoczęła 1 stycznia 1878 r. Jest wysoka na przeszło 50 metrów, jej światło dociera na głębokość prawie 40 km w głąb morza, natomiast z galerii widokowej, na którą prowadzi ponad 200 schodów, można dostrzec Sarbinowo, Chłopy oraz Mielno. Do latarni należy również dom latarnika oraz budynki inwentarskie. Jest sztandarowym punktem turystycznym wybrzeża środkowopomorskiego, o czym świadczy niesłabnący ruch na dziedzińcu.

GĄSKI

latarnia morska zespół
Gmina Mielno
nr rejestru zabytków 363

MIELNO

pensjonat
Gmina Mielno
nr rejestru zabytków 1230

Niedaleko głównego wejścia na promenadę znajduje się dawna willa nadmorska, obecnie pełniąca funkcję mieszkalaną z pokojami dla pensjonariuszy. Powstała na początku XX wieku, w całości z wyróżniającego się szachulca. Ukryta pomiędzy współczesną zabudową jest jednym z niewielu zabytków wypoczynkowej miejscowości. Na uwagę zasługuje stolarka okienna i ozdobny szachulec o wykroju części koła na wschodniej ścianie. Mimo upływu wielu lat nadal cieszy się dobrą kondycją i eleganckim wyglądem.

SARBINOWO

chałupa

Gmina Mielno
nr rejestru zabytków 10

Tuż na początku wjazdu do nadmorskiej miejscowości znajduje się zabytkowa chałupa z 1804 r. Mimo, iż ma już swoje najlepsze lata za sobą, można uznać że pamięta koronację Napoleona na Cesarza Francuzów. Chałupa była typowa dla dominującego w pasie wybrzeża rybackiego budownictwa zagród chłopskich. Jest bardzo prawdopodobne, iż obiekt był tylko częścią zamkniętej zagrody z budynkiem bramnym. Do obecnych czasów z historycznego wyposażenia zachowały się tylko drobne elementy stolarki okiennej i drzwiowej.

GMINA POLANÓW

Wędrując Polanowskim Traktem Przyrodniczym trafimy do wsi Cetuń. Od razu zauważymy podział byłego majątku na dwie części, dworską i folwarczną. W pierwszej części znajduje się wspaniały, zbudowany w II poł. XIX w., pałac w stylu gotyku angielskiego, otoczony parkiem krajobrazowym schodzącym do brzegów jeziora Wielkie. Stojąc frontem do rezydencji zachwycić się można kolumnowym portykiem wejścia głównego lub narożnymi ośmiobocznymi wieżami. Druga część wsi to zabudowania mieszkalne ówczesnych robotników folwarcznych, kuźnia i była szkoła. W zachodniej części znajdowały się gorzelnia oraz stajnie i żrebięciarnia, dwa ostatnie budynki zdradzają zamiłowanie do koni fundatora tego pałacu. We wnętrzach pałacu zachowały się nieliczne zdobienia sufitów, oryginalna posadzka w kaplicy św. Huberta oraz kominek z łacińskim napisem „Accedite omnes ag ignem” „Podejdźcie wszyscy do ognia”. Z racji obecnej funkcji pałacu jako Domu Pomocy Społecznej, zwiedzanie dostępne jest tylko w części parkowej.

CETUŃ

pałac

Gmina Polanów

nr rejestru zabytków 1626

NACŁAW

pałac

Gmina Polanów
nr rejestru zabytków 928

Pałac w Naclawiu wzniesiono w połowie XIX wieku dla rodziny von Senden. Znajduje się po lewej stronie na łuku drogi Koszalin – Polanów. Obiekt założono na planie prostokąta i jest centralnym punktem całego zespołu pałacowo-folwarcznego. Do pałacu dochodziły dwie drogi prowadzące przez ozdobne bramy składające się z murowanych filarów zwieńczonych kamiennymi wazonami i kulami. Na północnej elewacji pałacu zwracają uwagę herby właścicieli majątku. Po prawej stronie od frontu znajduje się park krajobrazowy z licznymi starodrzewiami, część północna to podwórze folwarczne wraz z zabudowaniami. Prostopadle do pałacu wzdłuż drogi położone są domy byłych robotników folwarcznych.

WIELIN

pałac

Gmina Polanów
nr rejestru zabytków 953

Neobarokowy pałac w Wieliniu jest jednym z niewielu przykładów tego stylu architektonicznego w naszym regionie. Położony jest w głębi gospodarstwa, za plecami mając kilku hektarowy park krajobrazowy z oczkiem wodnym i cmentarzem rodzowym. Wybudowany został w 1883 r., w następnych dziesięcioleciach przechodził wielokrotnie remonty i małe przebudowy. Elewacja frontowa poprzedzona jest tarasem ze schodami, które prowadzą do drzwi wejściowych, zdobionych motywami roślinnymi. Ponad wejściem znajduje się balkon z zachowaną metalową, ozdobną balustradą, w którą wkomponowano monogram z literami C T zwieńczony koroną. Dekorację frontu zamyka plakieta z łacińskim datownikiem a powyżej dwie tarcze herbowe z godłami byłych właścicieli. Pałac znajduje się w małej, urokliwej wsi, w której warto pozostać na dłużej i zwiedzić dodatkowo kościół z przepięknym drewnianym ołtarzem lub wybrać się na wycieczkę dookoła rynnowego jeziora.

KOMOROWO

dwór

Gmina Polanów
nr rejestru zabytków 988

Na północno-zachodniej granicy powiatu znajduje się stara średniowieczna wieś Komorowo. Źródła wzmiankują już o tej chłopskiej wsi w XIII wieku. Na przestrzeni wieków wielokrotnie zmieniała właścicieli, (m.in. rodzina von Podewils z pobliskiego Kręgu lub Ernst Dommengel). Na początku XIX wieku, chłopci zostali przesiedleni, a w 1821 r. na ich gruntach utworzono majątek, w których prowadzono hodowlę bydła i świń. Interesujący nas dwór powstał prawdopodobnie w latach 20-tych XX wieku, o czym świadczyć miała dekoracja wewnętrzna budynku o cechach stylu Art-deco. W marcu 1945 r. opuszczony majątek zajęli Rosjanie, w którym stacjonowali do lat 50-tych. W kolejnych latach teren dawnego majątku przejął PGR oraz Gospodarstwo Hodowli Zarodowej. Wtedy też, szczególnie w latach 1974-1975, przeszedł gruntowny remont, tracąc swój dworski wygląd. Współcześnie w rękach prywatnych.

KRAĆ

zamek

Gmina Polanów
nr rejestru zabytków 988

Zamek w Kręgu to stara siedziba rodu Podewils, założona w końcu XV w. na morenowym wzgórzu należy do jednej z najlepiej zachowanych renesansowych siedzib rycerskich Pomorza. Pierwotnie była to murowana wieża mieszkalna otoczona fosą, pod koniec XVI w. zburzona, a na jej miejscu wzniesiono renesansową rezydencję. Całość otoczona jest obszernym parkiem angielskim z zachowanymi grupami starych drzew. Przez kolejne stulecia była rozbudowana o kolejną kondygnację oraz skrzydło północno-zachodnie. Ostatnim właścicielem zamku, spalonego w 1945 r., był Alexander von Riepenhausen. Obiekt odbudowano w końcu lat sześćdziesiątych wraz z zabytkową XVI w. kaplicą mieszczącą sarkofagi dawnych właścicieli. Współcześnie zaadoptowany na hotel.

POLANÓW

młyn

Gmina Polanów

nr rejestru zabytków 1223/1-3

Ulica Młyńska w Polanowie jest jedną z ostatnich tuż przed granicą miasta. Do młyna prowadzi stroma, kręta brukowana droga, w końcowym odcinku zmieniająca się w gruntowy szlak. Już z oddali słycać odgłosy kłębiącej się na spiętrzonych wody. Młyn powstał w I poł. XIX wieku, i był przebudowywany do 1920 r., kiedy to w przyziemiu urządzono mieszkanie dla robotnika młyńskiego. Z podobnego okresu pochodzi przyległy Dom Młynarza, który chyli się już ku upadkowi, schowany za symboliczną drewnianą kurtyną.

POLANÓW

willa

Gmina Polanów
nr rejestru zabytków 1224

Willa przy ul. Wolności w Polanowie, jest jednym z niewielu zabytków tego miasteczka, jakie ocalały po działaniach wojennych w lutym 1945 r. Efektem walk było zniszczenie około 80% zabudowy miejskiej. Zbudowana ok. 1910 r. w eklektycznym stylu, od samego początku planowana była do prowadzenia klubo-kawiarni, sprzyjało jej położenie przy reprezentacyjnej drodze do Miastka, sąsiedztwo terenów rekreacyjnych oraz pobliski park. Po wojnie, do lat 80-tych, mieściło się tu Nadleśnictwo. Po wyprowadzeniu się leśników obiekt sprzedano prywatnym właścicielom, piętro adaptując na mieszkania, parter zaś na powrót zaadoptowano na kawiarnię. Na szczególną uwagę zasługują detale architektoniczne elewacji willi złożone z plakiet, rozet i maszkaronów. Bardzo ciekawe są prostokątne plakiety z uskrzydłonymi gryfami lub zdobiący kalenicę smok.

GMINA SIANÓW

Osieki

Osieki

Dwór w Osiekach jest jednym z najładniejszych budynków rezydencjonalnych, pełniących obecnie funkcje wypoczynkowe w naszym regionie. Zbudowany został w II poł. XIX w. dla rodziny Hildebrandtów, w latach 1922-1926 powiększony o skrzydło od północy. Dwór miał zastąpić, położony w pobliżu „stary pałac”, który nie spełniał już oczekiwań a wymagał nieopłacalnego remontu. Szczeciński architekt dworku Schucht pragnął, aby swoją architekturą, szachulcową konstrukcją, dekoracją drewnianych elementów, nawiązywał do pomorskich wiejskich domów. Położony jest w obszernym parku założonym w stylu angielskim, który utworzono wykorzystując istniejący kompleks lasu dębo-bukowego i naturalne ukształtowanie terenu. W marcu 1945 r. zbliżające się wojska sowieckie zmusiły ówczesnych właścicieli do opuszczenia dworu i ucieczki na zachód. Po zakończeniu działań wojennych podzielił los wielu dworów i pałaców; zorganizowano w nim biura i mieszkania dla pracowników PGR, następnie został obiektem szkoleniowym ZMS. W latach 60-tych przejęty przez Urząd Wojewódzki. Tutaj również odbywały się, bardzo ważne dla polskiej sztuki współczesnej, plenery malarskie których spuściznę możemy oglądać w koszalińskim muzeum. W latach '60 - '80 na terenie dworu zapoczątkowane zostały plenery osieckie, które stały się sierpniową tradycją tego miejsca.

OSIEKI

dwór

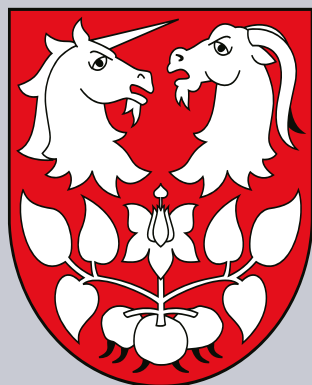
Gmina Sianów

nr rejestru zabytków 1164

GMINA ŚWIESZYNO

Strzeżęcino

Strzeżęcino

Bursztynowy Pałac w Strzeżeniu jest jednym z głównych punktów wycieczkowych po naszym regionie. Jego neorenesansowy styl architektoniczny, połączony z przepięknym ogrodem oraz stawem, uspokaja oraz relaksuje swym bajkowym otoczeniem. Pałac powstał w latach 1899 – 1901 dla rodziny von Kameke i w jej rękach dotrwał szczęśliwie zakończenia wojny. Brak większych zniszczeń można przypisać wojskom radzieckim, które upatrzyły sobie ten malowniczy obiekt na sztab, i stacjonowały tu do 1956 r. W następnych latach upaństwowiony, pełnił rolę rolniczej stacji badawczej oraz ośrodka kolonijnego. Współcześnie mieści się w nim hotel; obiekt wraz z przyległym parkiem jest dostępny do zwiedzania. Na uwagę zasługuje północny szczyt dekorowany maskaronem, lub zachodnia elewacja, gdzie znajdziemy dwa lwy trzymające tarcze z gryfem i orłem, w polu szczytu tarcza herbowa von Kameke. Wewnątrz pałacu zachwycają witraże w oknach hallu ze scenami prac wiejskich i motywami roślinnymi lub kominek z kolorowego marmuru.

STRZEKĘCINO

pałac

Gmina Świeszyno
nr rejestru zabytków 1086

STRZEKĘCINO

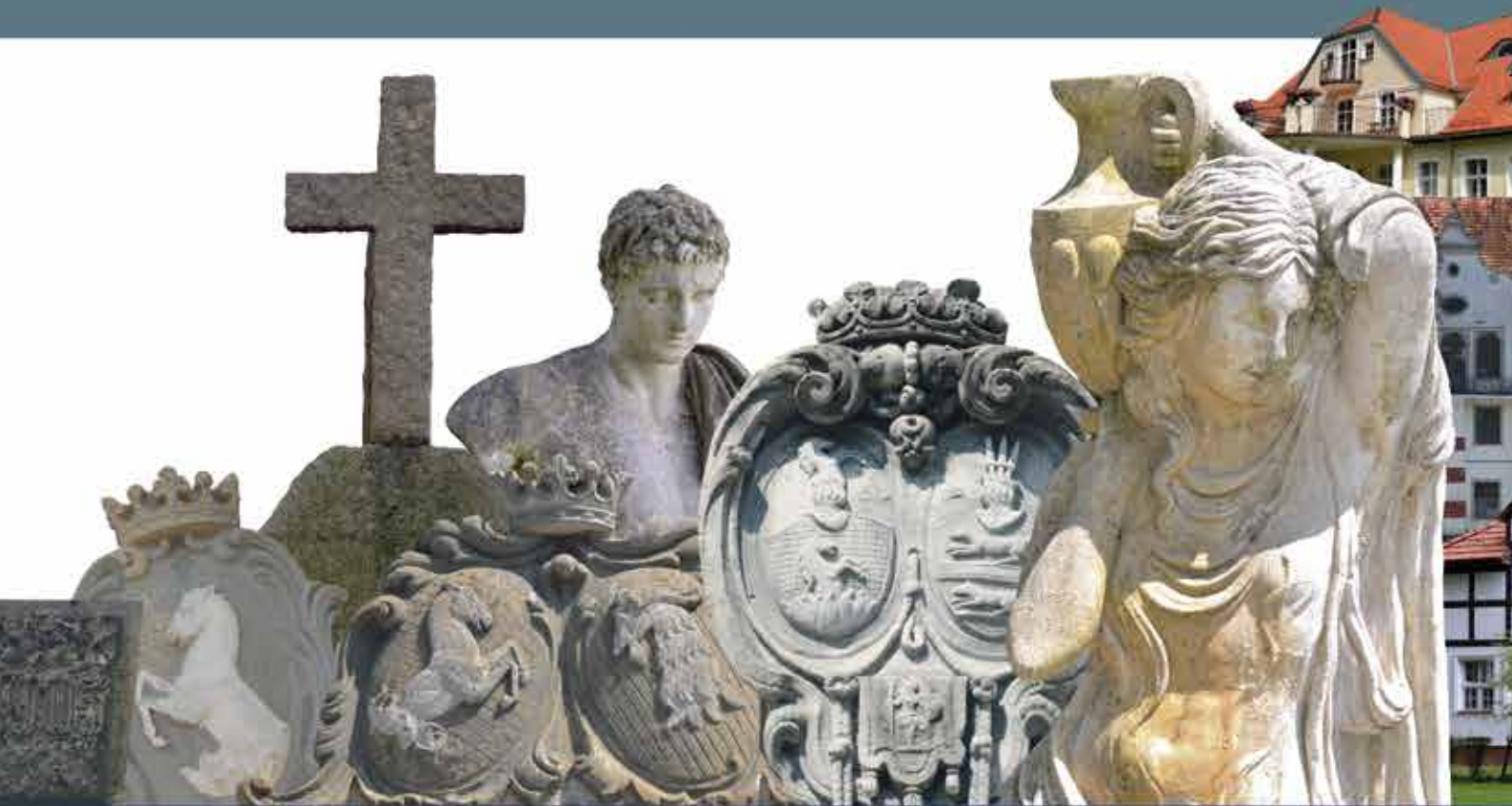
założenie pałacowo-parkowe, folwark
Gmina Świeszyno
nr rejestru zabytków 1244

Założenie pałacowo-parkowe jest jednym z najciekawszych w regionie, podstawę stanowią „Bursztynowy Pałac” oraz „Biały Pałac”, pomiędzy którymi zaplanowano park krajozawodowy ze stawem oraz drobne budynki gospodarcze. Na zachód od „Bursztynowego Pałacu” znajdują się budynki folwarczne, natomiast półn.-wsch. strona składa się z kolonii mieszkalnej. Prowadzono tu doświadczalną hodowlę ziemniaków, słynną nie tylko na Pomorzu, ale i w całych ówczesnych Niemczech. W parku możemy odnaleźć takie gatunki drzew i krzewów jak cisy, różaneczniki, choiny czy żywotniki. Cała połączona kompozycja parku, stawu oraz odbijającego się w jego lustrze pałacu, nadaje cech romantycznych, przywołując na myśl bajkowe zamki położone w Bawarskich Alpach.

POWIAT
KOSZALIŃSKI

